

**การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1***

**THE ACADEMIC ADMINISTRATION ACCORDING TO THE FOUR NOBLE
TRUTHS OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN
SMALL SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF LOEI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1**

พิชราพร มงคุณแสน¹, พระครูปริยัติคุณรังษี², ประสงค์ หัสรินทร์³
Patcharaporn Mongkunsan¹, Phrakhrupariyattikhunrangsi², Prasong Hassarin³
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เลย^{1,2,3}
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Loei Buddhist Colleg^{1,2,3}
Email : picknoi217@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มาตรฐานส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 196 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์ 5 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เอกสาร

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ข้อคิดเห็น (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรมีการจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา มีการวางแผน มีการร่วมมือกับทุกฝ่าย (2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียน ส่งเสริมการจักการเรียนรู้ของผู้เรียนตามความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน จัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ มีการนำปัญหาที่เกิดขึ้นมาปรับปรุงแก้ไขในการจัดกระบวนการเรียนรู้ (3) ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนควรมีการวัดพัฒนาการต่าง ๆ ของผู้เรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตาม

หลักสูตรสถานศึกษา มีการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูได้เข้าใจ และสามารถนำวิธีการวัดผล ประเมินผลมาใช้จริง (4) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา สถานศึกษามีการจัดหา สื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอ และผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อเพื่อใช้ในการจัดการ เรียนการสอน มีการระดมทรัพยากรทางการศึกษาจากผู้มีจิตศรัทธา (5) ด้านนิเทศการศึกษา ผู้บริหาร สถานศึกษาติดตามสนับสนุน ให้กำลังใจ ช่วยเหลือการปฏิบัติงานของครูในด้านงานวิชาการ เช่น การเยี่ยมชั้นเรียน

คำสำคัญ : การบริหารงานวิชาการ; หลักอริยสัจ 4; โรงเรียนขนาดเล็ก

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the academic administration of educational institution administrators; 2) to study the academic administration according to the Four Noble Truths of educational institution administrators; 3) to study the guidelines for academic administration according to the Four Noble Truths of educational institution administrators in small schools under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1. This study was carried out by means of mixed-method research. The sample used in the research was 196 participants and there were five key informants in the interview. The instruments used for collecting data were rating scale questionnaire with 5 levels and Interview form. Statistics used for data analysis were: frequency, percentage, mean and standard deviation, and document analysis.

The research results were as follows: 1) The overall academic administration of educational institution administrators in small schools under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1 was statistically rated at the highest level. 2) The overall academic administration according to the Four Noble Truths of educational institution administrators in small schools under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1 was statistically rated at the highest level. 3) The guidelines for academic administration according to the Four Noble Truths of educational institution administrators in small schools under the Office of Loei Primary Educational Service Area 1 were that educational institution administrators should give their opinions on (1) curriculum development, educational institutes should develop curriculum in line with the educational institute context, plan, and collaboration with all parties; (2) development of learning process, they should provide learning experiences for students, encourage learners to learn according to their interests and aptitude, provide an environment and learning resources that are conducive to learning management, improve and correct the problems that arise in the learning process; (3) assessment and evaluation of learning outcomes, the development of students should be

measured according to the curriculum's learning standards so that learners have academic achievements according to the curriculum of educational institutions; the practical training for teachers should be organized so that they understand and can apply the evaluation method to the actual practices; (4) development of innovative media and educational technology, the educational institute should provide sufficient media and technology and school administrators should encourage teachers to produce media for teaching and learning management, should organize the charity to get educational resources from donors; (5) educational supervision, educational institution administrators should monitor, support, encourage, and assist teachers in academic work such as class visits.

Keywords : Academic Administration; The Four Noble Truth; Small schools

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การศึกษาเป็นรากฐานอันสำคัญในการสร้างความมั่นคง และความเจริญงอกงามของชาติ การจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนขนาดเล็ก นับว่ามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งมาตรฐานคุณภาพการศึกษาด้านงานวิชาการของแต่ละสถานศึกษายังคงมีความแตกต่างกัน แม้ว่าในปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้มีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาลงสู่สถานศึกษาโดยตรงแล้วก็ตาม แต่ความพร้อมของสถานศึกษา แต่ละแห่งทั่วประเทศยังคงมีความแตกต่างกัน คุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา จึงแตกต่างกันไปด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547) โดยเฉพาะด้านวิชาการ ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นผลผลิตที่สำคัญที่สุดของ การจัดการศึกษา จึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่จะต้องบริหารสถานศึกษาเพื่อเร่งรัดยกระดับ คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้ที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ผู้บริหารที่ดี จะต้องเลือกวิธีการทำงานที่ เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยภาพรวม สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลอย เขต 1 มีการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษา ซึ่งมี สถานศึกษาในสังกัดจำนวน 142 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีจำนวนนักเรียนต่ำกว่า 120 คน จำนวน 86 โรงเรียน

การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญ ที่สุดและเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทาง ปฏิบัติการประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจใน การบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดย อิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมี ส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการ

บริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีหน้าที่ให้การศึกษาแก่ประชาชนจึงต้องนำหลักการดังกล่าวมาดำเนินการ โดยมีเป้าหมายในการจัดการศึกษา คือ นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) ถ้าหากโรงเรียนดำเนินการไม่เป็นไปตามแผนการพัฒนาราชการก็อาจจะพิจารณาได้ว่าโรงเรียนประสบความล้มเหลว ในทางตรงกันข้ามโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานวิชาการโรงเรียนนั้น ก็สมควรได้รับการยกย่องยอมรับว่าเป็นโรงเรียนที่ดำเนินการกิจได้ผล ซึ่งการบริหารงานในโรงเรียนที่สำคัญที่สุดก็คือ การบริหารงานวิชาการ ถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความล้มเหลวในการจัดการศึกษาโดยเฉพาะการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ (รุ่ง แก้วแดง, 2541) การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน โรงเรียนจะมีคุณภาพหรือด้อยคุณภาพขึ้นอยู่กับการบริหารงานวิชาการ ถ้างานวิชาการอ่อนงานด้านอื่น ๆ ก็อ่อนตาม

การบริหารแนวพุทธเป็นการนำเอาอริสัจ 4 ของพระพุทธศาสนามาประยุกต์กับวิชาสมัยใหม่ โดยการใช้หลักธรรมเป็นเครื่องมือในการพัฒนาองค์กร ย่อมทำให้องค์กรนั้น เป็นองค์กรที่มีสันติภาพ เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีความสามารถในการบริหารจัดการตนเองได้ รักษาความสมดุล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการจำนวน 86 โรงเรียน จากการนิเทศติดตามการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีปัญหาในด้านการพัฒนาหลักสูตรการสอนที่ไม่สอดคล้องกับบริบทสถานศึกษา ไม่มีสื่อวัตกรรมการสอนที่เหมาะสมและทันสมัย การจัดการเรียนการสอนขาดความพร้อม ครูสอนไม่ครบชั้น ครูคนเดียวสอนทุกรายวิชาทำให้สอนไม่ครบเนื้อหา ตามมาตรฐานหลักสูตร ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเป้าหมาย

จากความเป็นมาข้างต้น พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องบริหารตามขอบข่ายงานวิชาการทุกด้านให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายเพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ดังนั้นผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 อันจะนำไปสู่การปรับปรุงการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.2 เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

2.3 เพื่อเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ได้ทราบการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

3.2 ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

3.3 นำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบผสมผสาน ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยสัมภาษณ์เชิงลึก กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 จำนวน 394 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie, R. V. & Morgan, 1970) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 196 คน ซึ่งประกอบไปด้วย ผู้บริหาร 20 คน ครูผู้สอน จำนวน 176 คน โดยผู้วิจัยได้เลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Sample Random Sampling) และกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือวิจัยโดยดำเนินการดังนี้ ลักษณะของแบบสอบถาม แบบสอบถาม มีลักษณะปลายปิด โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อสภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3. ด้านการวัดผลการเรียน 4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา 5. ด้านนิเทศการศึกษา โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) อ่างใน บุญชม ศรีสะอาด (2545) โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทุกข์ 2) สมทุกข์ 3) นิโรธ และ 4) มรรค โดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ลักษณะแบบสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ ใช้คำถามแบบปลายเปิด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 แนวทางการ

บริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โดยใช้คำถามแบบปลายเปิด (Open end) สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เอกสาร

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

สภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.53	0.38	มากที่สุด	4
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.65	0.35	มากที่สุด	2
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน	4.72	0.36	มากที่สุด	1
4. ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา	4.55	0.41	มากที่สุด	3
5. ด้านนิเทศการศึกษา	4.40	0.45	มาก	5
รวม	4.57	0.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาทางด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านนิเทศการศึกษา ตามลำดับ

5.2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

ตารางที่ 2 สภาพการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4	4.56	0.48	มากที่สุด	5

การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4	4.58	0.37	มากที่สุด	4
3. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4	4.61	0.40	มากที่สุด	3
4. ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4	4.70	0.36	มากที่สุด	2
5. ด้านนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4	4.74	0.38	มากที่สุด	1
รวม	4.64	0.32	มากที่สุด	

จากตารางที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โดยภาพรวมดีมาก พิจารณารายด้านจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ตามลำดับ

5.3 ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรจำเป็นต้องได้รับการร่วมมือจากหลายฝ่าย หากเรานำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรถือเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นหลักวิธีการแก้ไขปัญหา ทำให้มองปัญหาได้ดี ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า การจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ และการนำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการพัฒนาการรู้เป็นสิ่งที่ดี ทำให้แก้ไขปัญหาคือตรงจุด ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า การวัดและประเมินผลการ จำเป็นต้องมีเครื่องมือที่คุณภาพ วัดให้ตรงตามหลักสูตร หากพบปัญหาสามารถนำหลักอริยสัจ 4 มาช่วยในการแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า ควรจัดหาสื่อและ นวัตกรรมเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อ เพื่อใช้ให้ตรงตามจุดประสงค์ และนำหลักอริยสัจ 4 ไปใช้ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 สรุปการสังเคราะห์ได้ว่า การนิเทศการศึกษามีจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำ ทางวิชาการในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครูส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาคือการจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครู มีความไว้วางใจและความมั่นคงในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเลย เขต 1 ให้โรงเรียนในสังกัดวางแผนภารกิจงานวิชาอย่างชัดเจน มีระเบียบ ครบถ้วน เหมาะสม มีการอบรมสร้างความเข้าใจในเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนอยู่เสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อานนท หล้าหนัก (2551) ได้ทำการศึกษากิจการงานวิชาการในสถานศึกษา ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาขนาดเล็กโดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยด้าน หลักสูตรและการบริหารหลักสูตรมีสภาพปัญหาการบริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนอีก 4 ด้านสภาพ ปัญหาการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับ ค่าเฉลี่ย คือ ด้านการจัดการเรียน การสอน ด้านการนิเทศภายในด้านการวัดและประเมินผลการศึกษาและด้านการประกันคุณภาพ การศึกษา สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการที่สำคัญ คือ บุคลากรมีไม่เพียงพอในการจัดทำและ บริหาร หลักสูตร มีครูไม่ครบชั้นเรียน ผู้บริหารและครูมีหน้าที่รับผิดชอบมากและมีภาระงานหลายด้าน จึงไม่มีเวลานิเทศ ครูมีภาระงานมากจึงไม่สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนให้ได้ มาตรฐาน และครอบคลุมตามเนื้อหาสอดคล้องกับผลการเรียนรูที่คาดหวัง และขาดบุคลากรในการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา และมีแนวทางแก้ปัญหาที่สำคัญ คือ เพิ่มอัตรากำลังครูให้ ครบชั้นเรียนและเพียงพอ ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ควรใช้วิธีพูดคุย ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นแบบไม่เป็นทางการระหว่างเพื่อนร่วมงานให้มากขึ้น ร่วมกันในกลุ่ม สถานศึกษาขนาดเล็ก ข้างเคียงจัดทำเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียน ให้สมบูรณ์แบบและเพิ่มบุคลากรให้กับ สถานศึกษาขนาดเล็ก

6.2 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการ บริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ทั้งนี้อาจเนื่องจากสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 มีการส่งเสริมการนิเทศการศึกษา มีการตรวจเยี่ยมให้ คำแนะนำ ปรึกษา ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเอาใจครู และการจัดการในชั้นเรียน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ พระมหาอาคม อุตถเมธี (คำมานะ) (2565) ได้ทำการศึกษากิจการงานวิชาการตามหลัก อริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย ผลการวิจัยพบว่า 1) การ บริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดย มีภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ ดีมาก ทุกด้านได้แก่ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการ พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการศึกษา ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และด้านการ พัฒนาและใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อ การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย โดยภาพรวมจำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา อายุและประสบการณ์ทำงานในทุกด้าน พบว่า มีความคิดเห็นต่างกันอย่างไร มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 3) แนวทางการบริหารงานวิชาการตาม หลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย (1) ด้านการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาปรับปรุงหลักสูตรให้มีเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ควรจัด รายวิชาที่เนื้อหายากไว้ในคาบเรียนต้นต้นของรอบเช้าและรอบบ่ายหรือจัดรายวิชาที่เนื้อหาสัมพันธ์

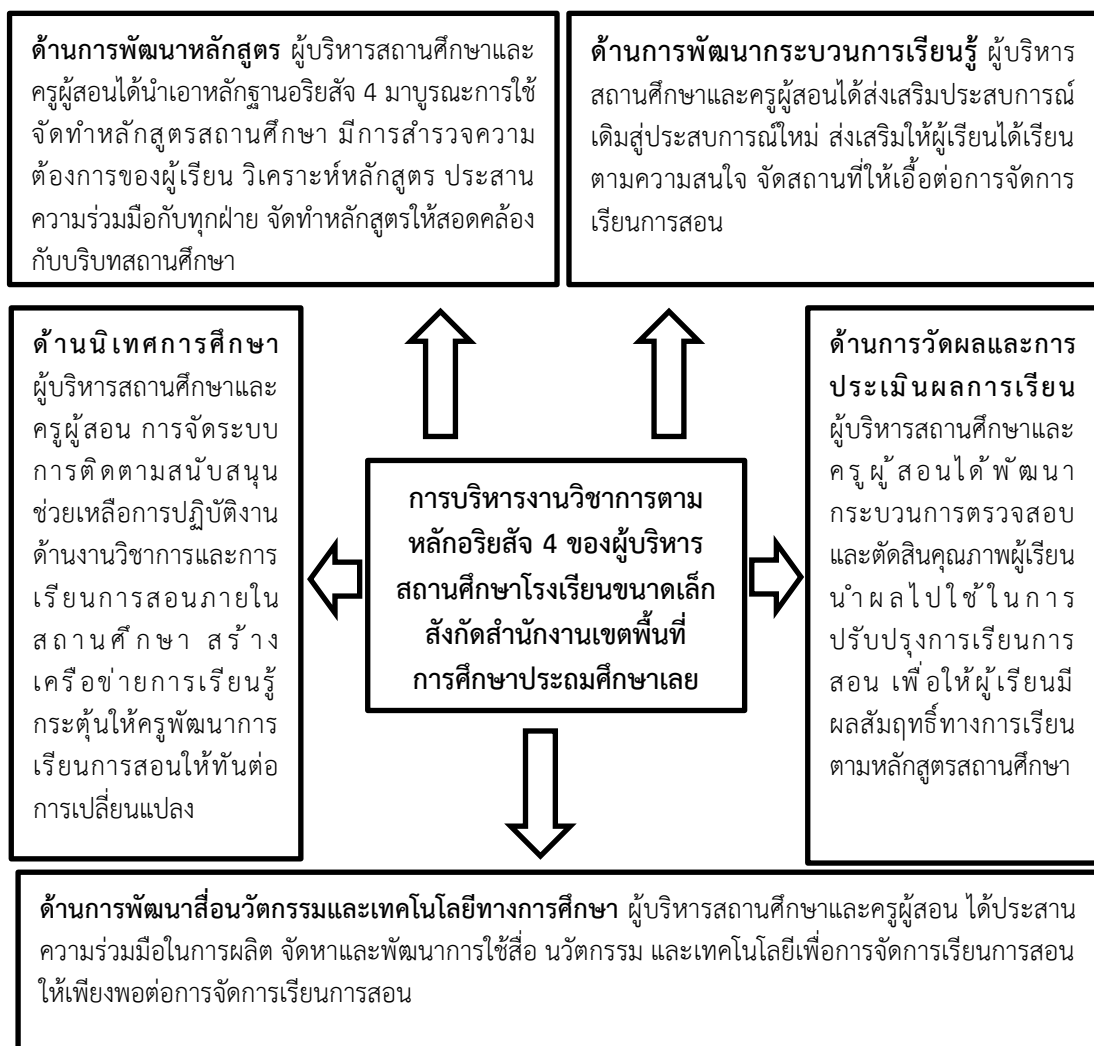
กันไว้ต่อเนื่องกัน (3) ด้านการวัดผลประเมินผลและการเทียบโอนผลการศึกษาคควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูได้เรียนรู้เข้าใจและสามารถนำวิธีการวัดและประเมินผลมาใช้ได้จริง (4) ด้านการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาควรมีการจัดติดตามการเตรียมเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพอย่างต่อเนื่องเป็น (5) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีให้เพียงพอต่อการจัดสรรงบประมาณและการรับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาหรือสนับสนุนให้ครูจัดทำสื่อนวัตกรรมที่เอื้อต่อการสอนให้ครูได้ทำค้ตอบแทน และ (6) ด้านการพัฒนาส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ควรนำนักเรียนไปค้นหาความรู้ ในเรื่องเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบทเรียนนั้น

6.3 จากผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลย เขต 1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความรู้ด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการร่วมมือจากหลายฝ่าย หากเรานำหลักอริยสัจ 4 มาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรถือเป็นสิ่งที่ดี เพราะเป็นหลักวิธีการแก้ไข ปัญหา ทำให้มองปัญหาได้ดี ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา คำนึงถึงการจัดการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาให้ทันสมัยอยู่เสมอ และการนำหลักอริยสัจมาใช้ในการพัฒนาการรู้เป็นสิ่งที่ดี ทำให้แก้ไขปัญหาคได้ตรงจุด ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา ให้ความสำคัญต่อการวัดและประเมินผล การจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่คุณภาพ วัดให้ตรงตามหลักสูตร หากพบปัญหาสามารถนำหลักอริยสัจ 4 มาช่วยในการแก้ไข ปัญหา ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา จัดหาสื่อและ นวัตกรรมเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย ส่งเสริมให้มีการผลิตสื่อ เพื่อใช้ให้ตรงตามจุดประสงค์ และนำหลักอริยสัจ 4 ไปใช้ในการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านนิเทศการศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำ ทางวิชาการในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครู ส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหาคจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครู มีความไว้วางใจและความมั่นคงในความก้าวหน้าในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดบุญยัง ทูลโลก (สุนทรวิภาค) (2554) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนประถมศึกษาค อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูต่อการ บริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียนประถมศึกษาคทุกด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความ คิดเห็นที่ไม่แตกต่างกัน มีปัญหาคด้านหลักสูตรขาดการวางแผนที่ดี ด้านสื่อการเรียนการสอนยังไม่ทันสมัย และขาดการวัดผลและ ประเมินผลที่ชัดเจน แนวทางการบริหารงานวิชาการด้านหลักสูตรควรกำหนดแผนปฏิบัติงานให้ ชัดเจนและประชุมสัมมนาคณะครู ด้านสื่อมีการสัมมนาเชิงปฏิบัติการใช้สื่อที่ทันสมัย ควรมีการประชุมแลกเปลี่ยนการเรียนรู และมีการติดตามวัดผลและประเมินผล อย่างต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระบุญเฮ้า หิริโก (ปัญญาสุข) (2556) ได้ทำวิจัยการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาค เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร พบการวิจัย ว่าแนวทางการบริหารงาน

วิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ระดับโรงเรียน มัธยมศึกษา ด้านที่ต้องมีการแก้ไขจากมากไปหาน้อย ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านกิจกรรมเสริมการเรียนการสอน ยกเว้นด้านการวัดและประเมินผลซึ่งอยู่ในระดับมาก

7. องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้วิจัยสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่องการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 หน่วยงานภาครัฐและสถานศึกษา ควรมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาการศึกษาในระดับท้องถิ่นอื่นๆ ขึ้นไป

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากการศึกษาวิจัย พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านที่มีค่าต่ำสุด คือ ด้านนิเทศการศึกษา ดังนั้น ควรมีการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำ เสริมสร้างสมรรถนะด้านการสอนและการปฏิบัติงานของครูส่งเสริมการประสานความร่วมมือในการแก้ปัญหา การจัดการเรียนการสอนและเสริมสร้างขวัญกำลังใจให้ครูมีความไว้วางใจและความมั่นคงในความก้าวหน้าในวิชาชีพ

8.2.2 จากการศึกษาวิจัย พบว่า ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 ด้านที่มีค่าต่ำสุดด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักอริยสัจ 4 ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมองหาปัญหาจากต้นเหตุ โดยใช้หลักอริยสัจ 4 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพกับผู้เรียน

8.2.3 จากการศึกษาวิจัย แนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความช่วยเหลือความรู้ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตร เพื่อส่งเสริมสนับสนุนในการวางแผนงานวิชาการของสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

8.3.1 ควรวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานกับการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

8.3.2 ควรวิจัยเรื่อง ปัจจัยส่งเสริมการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

8.3.3 ควรวิจัยเรื่อง รูปแบบในการพัฒนาและส่งเสริมบุคลากรทางการศึกษาตามแนวทางการบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษา

9. บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พระครูปลัดบุญยัง ทุลฺลโภ (สุนทรวิภาต). (2554). **การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 โรงเรียน ประถมศึกษา อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระบุญเฮา หิริโก (ปัญญาสุข). (2556). **การบริหารงานวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอาคม อตฺถเมธี (คำมานะ). (2565). **การบริหารวิชาการตามหลักอริยสัจ 4 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดเลย**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **โครงการยกระดับคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อานนท หล้าหนัก. (2551). **การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 2**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.